

Waar is het portret van baron De Smeth?

Eind november 2005 is er in de SonsbeekReeks van Bezoekerscentrum Sonsbeek een nieuw boekje uitgekomen, getiteld *'De IJskelder van baron De Smeth'*. Ditmaal hebben Joop Morsink en Jos Diender zich verdiept in de geschiedenis van de ijskelder, waarvan de restanten zich in de 'Engelse Berg' (naast de Koude Vijver) in park Sonsbeek bevinden.

Deze bijzondere kelder is omstreeks 1812 gebouwd in opdracht van de toenmalige eigenaar van het landgoed; *Theodorus baron de Smeth*. Aanleiding tot het maken van dit boekje is de actie van de Vereniging Vrienden van Sonsbeek om de historische ijskelder weer in oude glorie te herstellen. Maanden van research hebben geresulteerd in een informatief boekje, waarin op heldere wijze de bouw, functie en werking van de ijskelder wordt uitgelegd. Andere onderwerpen die aan bod komen zijn o.a. het leven van de familie De Smeth, de aanleg van landgoed Sonsbeek in de Engelse landschapsstijl en de sociale en politieke verhoudingen aan het begin van de 19de eeuw.

Wat helaas in het boekje ontbreekt is een portret van baron De Smeth. Vele weken is Diender opzoek geweest naar een afbeelding van de man in wiens opdracht de ijskelder gebouwd is. Het was al vrij snel duidelijk dat er twee portretten hebben bestaan van de baron. Volgens een oude vermelding in de administratie van het Iconografisch Bureau in Den Haag zou één portret zich in het Groot Kasteel te Deurne bevinden. Het Groot Kasteel was inderdaad ooit eigendom van Theodorus de Smeth en zijn nazaten. Nader onderzoek wees echter uit dat het hele interieur van het kasteel, inclusief alle schilderijen en het overgrote deel van het familiearchief, tijdens de Tweede Wereldoorlog na beschietingen door Engelse troepen in de vroege avond van 24 september 1944 in vlammen is opgegaan. En dan te bedenken dat het familiearchief en de schilderijen tijdens de oorlog juist naar het kasteel waren overgebracht omdat men dacht dat het daar veilig zou zijn.

Via een achter-achterkleinzoon van Theodorus de Smeth in België weten we dat er nog een tweede portret van de baron heeft bestaan. Een portret waarop hij trots met zijn Militaire Willemsorde staat afgebeeld. Het schilderij was eigendom van de Zwitserse tak van de familie en is voor het laatst in 1947 gesignaleerd op een boedelveiling bij Kunsthandel Nijhuis in Lochem. Het was de eerste grote veiling in Nederland na de oorlog. Bij die veiling is het portret waarschijnlijk 'zoekgeraakt', want vanaf dat moment ontbreekt ieder spoor van het doek. Ook de familie De Smeth zelf heeft geen enkel idee waar het portret van hun voorvader gebleven is. Misschien duikt het ooit nog eens op. Voor het boekje *'De IJskelder van baron De Smeth'* is het echter te laat. Dat is inmiddels gedrukt en voor 4,95 te koop bij o.a. de infobalie van Bezoekerscentrum Sonsbeek en diverse boekhandels in Arnhem.

